

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

ETTEKIRJUTUS-HOIATUS
isikuandmete kaitse asjas nr. 2.1.-6/20/25

Ettekirjutuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni vaneminspektor Sirgo Saar
Ettekirjutuse tegemise aeg ja koht	20.07.2020, Tallinn
Ettekirjutuse adressaat – isikuandmete töötaja	Osaühing Reisibüroo TRAVIBEST registrikood 10263410, aadress Kahlu tn 1, 13522 Haabersti linnaosa, Tallinn, Harju maakond e-posti aadress: travibest@travibest.ee ; karmen.turk@triniti.ee
Isikuandmete vastutav isik	töötaja Juhatuse liige

RESOLUTSIOON:

Isikuandmete kaitse seaduse (IKS) § 56 lõike 1, lõike 2 punkti 8, § 58 lõike 1, isikuandmete kaitse üldmääruse artiklite 6, 17, 17 ja 58 lõike 2 punktide f ja g ning arvestades elektroonilise side seaduse § 103¹ teeb inspektsioon täitmiseks kohustusliku ettekirjutuse:

1. peatada koheselt otseturustuslikul eesmärgil isikuandmete töötlemine nende Reisibüroo Travibest OÜ klientide osas, kelle suhtes ettevõtte ei ole tuvastanud õiguslikku alust andmete töötlemiseks, kuni Reisibüroo Travibest OÜ esitab Andmekaitse Inspektsioonile isikuandmete revisjoni tulemused, millest nähtub, et ettevõtte on välja selgitanud, kelle isikuandmeid tal on õigus töödelda.
2. kustutada esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui revisjoni lõpetamisel isikuandmed, mille töötlemiseks Reisibüroo Travibest OÜ-l õiguslik alus puudub.

Inspektsioon palub ettekirjutuse punkti 1 täitmist kinnitada hiljemalt **31.07.2020**, saates sellekohase teate Andmekaitse Inspektsiooni e-posti aadressile info@aki.ee. Ettekirjutuse punkti 2 täitmisest palume teavitada koos revisjoni tulemuste esitamisega.

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Käesoleva ettekirjutuse saab vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades kas:

- haldusmenetluse seaduse kohase vaide Andmekaitse Inspektsioonile või
- halduskohtumenetluse seadustiku kohase kaebuse halduskohtusse (sel juhul ei saa enam samas asjas vaiet läbi vaadata).

Ettekirjutuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist.

SUNNIRAHA HOIATUS:

Tatari tn 39 / 10134 Tallinn / 627 4135 / info@aki.ee / www.aki.ee
Registrikood 70004235

Kui ettekirjutus on jäetud määratud tähtjaks täitmata, määrab Andmekaitse Inspeksioon ettekirjutuse adressaadile isikuandmete kaitse seaduse § 60 alusel:

sunniraha 2000 eurot.

Iga ettekirjutuse punkti rikkumise eest eraldi sunniraha 500 eurot ühe rikutud punkti kohta.

Sunniraha võib määrata korduvalt – kuni ettekirjutus on täidetud. Kui adressaat ei tasu sunniraha, edastatakse see kohtutäiturile täitemenetluse alustamiseks. Sel juhul lisanduvad sunnirahale kohtutäituri tasu ja muud täitekulud.

VÄÄRTEOKARISTUSE HOIATUS:

Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 58 lõike 2 kohase ettekirjutuse täitmata jätmise eest võidakse alkatada väärteomenetlus isikuandmete kaitse seaduse § 69 tunnustel. Selle teo eest võidakse füüsilist isikut karistada rahatrahviga kuni 20 000 000 eurot ning juriidilist isikut võidakse karistada rahatrahviga kuni 20 000 000 eurot või kuni 4 protsenti tema eelmise majandusaasta ülemaailmsest aastasest kogukäibest, olenevalt sellest, kumb summa on suurem. Väärteomenetluse kohtuväline menetleja on Andmekaitse Inspeksioon.

MAJANDUSTEGEVUSE KEELAMISE HOIATUS:

Majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse § 7 punkti 4 ja § 36 punkti 1 alusel võib majandushaldusasutus ettevõtjal või ettevõtjaga seotud isikul majandustegevuse nõuete olulise rikkumise tõttu keelata majandustegevuse.

FAKTILISED ASJAOLUD:

08.04.2020 sai Andmekaitse Inspeksioon kaebajalt X kaebuse, mille kohaselt Travibest reisibüroo on teadmata allikast saanud ja töödelnud ebaseaduslikult kaebaja isikuandmeid, saates tema e-postiaadressile korduvalt soovimatut reklaami. Inspeksioon alustas menetlust 14.04.2020 ning edastas sama kuupäevaga menetluse alustamise teate ka kaebajale.

Inspeksioon tegi 14.04.2020 järelepärimise ja ettepaneku Osaühing Reisibüroo TRAVIBEST milles inspeksioon kohustas ettevõtet vastama küsimustele ning täitma ettepanek. Ettepanekus sisaldus alljärgnev kohustus:

1. vastata kaebajale millisel õiguslikul alusel saadetakse talle otseturustust.
2. vastata kaebajale kust on saadud tema e-posti aadress.
3. vastata kaebajale kes ja millal lisas tema meiliaadressi Travibesti meililisti.
4. lõpetada elektronposti aadressile X kommertstedaannete saatmine, mille kohta palun saata inspeksioonile kinnitus.
5. muuta edaspidistest pakkumistest loobumise võimalus seadusele vastavaks, s.t. tasuta ja lihtsal viisil elektroonilise side võrgu kaudu teostatavaks ja saata sellest inspeksioonile kirjeldus või näidisplilt.
6. palun üle kontrollida kirjade lõpus olev võimalus edaspidistest kommertstedaannetest keeldumiseks. Palun saatke inspeksioonile kinnitus, et loobumisvõimalus toimib.

Ettepaneku täitmise tähtjaks määras inspeksioon 27.04.2020.

Osaühing Reisibüroo TRAVIBEST lepinguline esindaja vandeadvokaat Karmen Turk advokaadibüroost Triniti OÜ esitas 27.04.2020 omapoolsed selgitused ja vastuväited inspeksiooni järelepärimisele ja ettepanekule.

Inspeksioon tegi 05.05.2020 järelepärimise kaebajale, milles selgitas välja asjaolusid, mis tulenesid reisibüroo 27.04.2020 vastusest. 06.05.2020 vastas kaebaja inspeksiooni järelepärimisele, et temale teadaolevalt ei ole ta andmetöötlejalt kunagi midagi ostnud ega küsinud pakkumisi või andnud nõusolekuid.

Inspeksioon tegi 20.05.2020 täiendava järelepärimise ja noomituse Osaühingule Reisibüroo TRAVIBEST. Noomituse vajadus tulenes asjaolust, et andmetöötleva ei suutnud tuvastada kaebaja isikuandmete kogumise asjaolusid ega seega nende säilitamise ja töötlemise õiguspärasust.

Samuti ei suutnud andmetöötleva vastata andmesubjekti päringule osas, kust on saadud tema kontaktandmed. Lisaks märkis inspeksioon noomituses, et inimestele ei tohi anda eksitavat informatsiooni isikuandmete töötlemise (sh andmete töötlemise õigusliku aluse ja säilitamise) osas.

02.06.2020 edastas Osaühing Reisibüroo TRAVIBEST oma seisukoha järelepärimisele ja noomitusele.

ISIKUANDMETE TÖÖTLEJA SELETUS:

Inspeksioon on andnud andmetöötlevale võimaluse enda seisukohtade esitamiseks, mida Osaühing Reisibüroo TRAVIBEST on teinud. Andmetöötleva on selgitanud, et alates 2018 kehtima hakanud privaatsusteatest on igasugune uudiskirjade saatmine toimunud kehtinud reeglite alusel.

Andmetöötleva on lähtunud põhimõtetest, kus juriidilisest isikust kliendi puhul oleme otseturustuseks andmeid kasutanud tagades nn opt-out võimaluse iga otseturustuse pöördumise lõpus. Füüsilisest isikust kliendi puhul on olnud otseturustuse teate edastamisel alusel:

- (1) isiku nõusolek (nt reisimessil antud), uudiskirja tellimine veebilehelt;
- (2) füüsiline isik on enda elektroonilised kontaktandmed avaldanud seoses reisipaketi, lennupileti vm Travibest teenuse soetamisel või hinnapäringut tehes. Selliselt juhul on Travibest kasutanud neid andmeid oma samasuguste reisiteenuste otseturustuseks. Sealjuures on alati olnud võimalus sellest keelduda – s.h. iga uudiskirja juures.

Osaühing Reisibüroo TRAVIBEST on selgitanud, et alates hetkest, mil kaebaja pöördus andmetöötleva poole veebruaris 2020, eemaldas andmetöötleva vastava kasutaja ID ja konto andmebaasist. Andmetöötleva on lisanud kaebaja kohta käiva teabe tabeli kujul. Andmetöötleva selgitas, et kuigi andmetöötleva eemaldas kaebaja kasutaja enda andmebaasist veebruaris saadetud e-kirja järgselt, jäi kahetsusväärselt vastamata kaebaja e-kirjale kirjalikult.

Andmetöötleva kinnitab, et kaebaja kasutajakonto ID 44953 on kustutatud Osaühing Reisibüroo TRAVIBEST andmebaasist alates veebruarist 2020, mil sellekohane kustutamise tegevus tehti ning see välistab uudiskirja saatmise võimaluse.

Andmetöötleva selgitas inspeksiooni 14.04.2020 järelepärimisele, et kahjuks ei ole säilinud andmeid, mis võimaldavad kaebaja e-postiaadressi ja teiste vanemate e-postiaadresside osas tuvastada kogumise „õiguslikku alust“, kuid meie põhimõtete kohaselt oleme lisanud enda andmebaasi vaid meie poole pöördunud isikute e-postiaadresse, uudiskirju tellinud või messidel enda infot jaganud füüsiliste isikute või varem reisiteenust soetanud isikute andmeid.

Inspeksiooni 20.05.2020 noomitusele vastas andmetöötleva, et arvestades aja möödumist ei õnnestu enam kindlaks teha, millisel viisil kaebaja isikuandmed on saadud. Osaühing Reisibüroo TRAVIBEST tegevuspõhimõtete kohaselt ei saanud see tekkida muul viisil kui ühel kolmest juhust: füüsilise isiku nõusolek või varasem teenuse ost; juriidilise isiku andmetena kasutus või nende poolt varem tellitud teenus.

Siiski rõhutas Osaühing Reisibüroo TRAVIBEST, et on aastal 2020 läbi viimas enda kodulehe ja süsteemide uuenduse ning selle käigus vaatab Osaühing Reisibüroo TRAVIBEST andmekaitseametnik üle ka kõik kaebajaga sarnased (vanemad kasutaja kontod, mille tulbas „õiguslik alus“ puudub korrektne sisu) ning algandmete puudumisel on andmetöötleva

otsustanud kõik sellised kasutajakontod kustutada. Selleks on andmetöötleja andmekaitseametnik Margarita Mölder plaaninud enda tegevused III kvartalis 2020.

Inspeksioon palus edastada andmetöötlejal andmete ülevaatamise tulemuse, millele viitas andmetöötleja oma esimeses vastuses. Andmetöötleja selgitas selle peale, et Osaühing Reisibüroo TRAVIBEST esitab vastava ülevaatuse tulemused AKI-le hiljemalt 15.10.2020 (tulenevalt asjaolust, et ülemaailmne kriis on lükanud edasi kõik plaanitud tegevused, mis olid kavas tavapärase äritegevuse tingimustes).

Sellega on inspeksioon täitnud haldusmenetluse seaduse § 40 lõike 1 kohustuse anda menetlusosalisele enne haldusakti andmist võimaluse esitada asja kohta oma arvamus ja vastuväited.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Järelevalvemenetluse käigus on selgunud, et reisibüroo säilitab ja kasutab paljude inimeste isikuandmeid ilma et andmetöötlejal endal oleks selgust, kuidas ja millisel õiguslikul alusel andmed on kogutud ning kas eksisteerib õiguslik alus nende kasutamiseks.

Andmetöötleja on inspeksioonile andnud kinnituse, et viib läbi isikuandmete osas revisjoni, et selgitada välja, milliste isikute andmete töötlemiseks tal on õiguslik alus olemas. Andmetöötleja on lubanud esitada revisjoni tulemuse inspeksioonile hiljemalt 15.10.2020.

Kuivõrd andmetöötleja on ise kinnitanud, et ta viib läbi isikuandmete revisjoni, ei pea inspeksioon vajalikuks selles osas andmetöötlejale kohustuslikku ettekirjutust teha ning tugineb andmetöötleja enda lubadusele.

IKÜM artiklitest 5 ja 6 tuleneb, et isikuandmete töötlemine on seaduslik üksnes siis, kui seda tehakse ühel üldmääruse artiklis 6 loetletud alusel.

Elektroonilise side seaduse (ESS) § 103¹ tulenevad reeglid füüsilise isiku kontaktandmete kasutamiseks otseturustuseks. Neist reeglitest tuleneb, et elektroonilise otseturustuse tegemise eelduseks on, et inimene on andnud selleks tarbeks oma vabatahtliku nõusoleku või on temaga varasem kliendisuhe ning ta pole keelanud enda kontaktandmete sellist kasutamist. Ehk teisisõnu – ka ESS-st ei tulene õigust kasutada inimese kontaktandmeid ilma, et selleks oleks olemas õiguslik alus. Andmetöötleja ei või suvaliselt koguda inimeste kontaktandmeid ning neid otseturustuseks kasutama hakata. Õigusliku aluse olemasolu tõendamise kohustus lasub andmetöötlejal.

IKÜM artiklist 17 tuleneb andmesubjekti õigus nõuda isikuandmete kustutamist, kui puudub õiguslik alus isikuandmete töötlemiseks ja artiklist 18 tuleneb andmesubjekti õigus isikuandmete töötlemise piiramisele isikuandmete õigsuse kontrollimise ajaks.

IKÜM artiklist 57 tuleneb Andmekaitse Inspeksioonile õigus viia läbi uurimisi nii kaebuse alusel kui omal algatusel. IKÜM artikli 58 lg 1 punkti f kohaselt on Andmekaitse Inspeksioonil selle raames õigus kehtestada ajutine või alaline isikuandmete töötlemise piirang, sealhulgas töötlemiskeeld.

Arvestades, et puudutatud andmesubjektid ei ole antud juhul teadlikud Reisibüroo Travibest OÜ poolt nende isikuandmete võimalikust ebaseaduslikust töötlemisest, ei saa nad ise ka kasutada IKÜM artiklites 17 ja 18 ette nähtud õigusi. Et aga andmesubjektide õigused ei jääks kaitseta seniks, kuni andmetöötleja teostab revisjoni, peab Andmekaitse Inspeksioon vajalikuks kehtestada Reisibüroo Travibest OÜle isikuandmete otseturunduslikul eesmärgil kasutamise nende isikute osas, kelle suhtes andmetöötlejal puudub veendumus õigusliku aluse olemasolus. Keeld kehtib, kuni Reisibüroo Travibest OÜ esitab Andmekaitse Inspeksioonile

revisjoni kokkuvõtte, mis tõendab, et andmetöötaja on välja selgitanud, kelle isikuandmeid tal õigus töödelda on.

Andmekaitse Inspeksioon on seisukohal, et kuna Reisibürool Travibest OÜ puudub selge ülevaade oma isikuandmetest, siis on andmete töötlemise peatamine üldmääruse alusel põhjendatud.

Arvestades, et ilma õigusliku aluseta isikuandmete töötlemine on ebaseaduslik, peab andmetöötaja kohekselt kustutama andmed, mille osas selgub, et tal töötlemiseks õiguslik alus puudub. Kuivõrd revisjon võtab andmetöötaja sõnul palju aega, siis on võimalik, et revisjoni käigus jooksvalt selguvad andmed, mida pole õigus töödelda. Need tuleks kohekselt kustutada. Kuid hiljemalt revisjoni lõppedes tuleb sellised andmed kustutada ning seda inspeksioonile kinnitada.

Lugupidamisega,

/allkirjastatud digitaalselt/

Sirgo Saar

vaneminspektor

peadirektori volitusel